

גליל דנרת לעירן נארשת השברע
ערוכיה בידי נחמה ליבוביץ
יוצא לאור ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נסי מזרחי באמריקה

ר' ז' - יא' מנחה

צד (תשי"ב)

א "המנחה"
רס"ב" ב' א': כבר פרטתי לחון דורון בראשית. מזורת (שמות ל"ב - ל"ד) "לך נחה את העם"
באור (ר' שלמה דובנא) בראשית ד' ג' ד"ה מנחה: סרטו "מנח" והראיה בטח ינהגו לקרא במסנה מנחות (המ"ם בשוא) כמו מן "טפחה" - "טפחות", מן "חמלה" - "חמלות" ואלו היה מנחה פשוט "נחה" היה ראוי להקרא בלחון רבים פנחות (מ"ם בחיריק) כמו "מצוות" מן מצוה.
באור (ר' נפתלי הרץ ויזל): ויקרא ב' א': לדעתי מלת מנחה - דורון, לעשות נחת רוח למקבלי, וקרוב לו בענין חם "מנוחה", אלא חל הקרבן בא יח מנחה להבדילו בחם. וזה דרך הלחון להרבות היסוד ליהד הדברים, וכן "חלמים" (הס"יין בשוא), האיננו במיסקל שאר היסוד, לא מן חלום, ולא מן חלום. ואין טעם הנקראת זאת מנחה לפי שבאה מן הצמחים...
הכתב והקבלה: חם "מנחה" ייחס גם על המס והארנוני הניתן מן העבד אל יד המוסל כמו (ספואל ב' י"ח) "ותהי מואב לדוד לעבדיה נויאי מנחה". מזה נראה שהוא פירש "נוח", שחוראתו גם ההספלה וההודיה מלמעלה למטה, כמו כאשר יניח ידו, שהוא הפך "יריס ידו" (חמ"י ז'). ולפי זה חם "מנחה" דבר להעבד מראה בו הכנעתו לאדוניו, יורה בו שמלת מדרגתו נגד מי שנתעלה עליו במדרגה. ("הינבעבונג, אונטערדערפונג"). ולכונה זו ייחס חם מנחה בחלום. גם על כל מנחה הנתונה מאדם לחברו, כמו (בר' ל"ב) "מנחה לעיני אחיו", "ירצה" יעקב להראות לעשו שהוא נכנע לו ומכבדו, ולהיטך - על המחנך הניתנת מן הנכבד אל היסל ממנו במדרגת הונח חסם "מחאת" (בר' מ"ג ל"ד) "ויחא מחאת מאת פניו... וחרכ מיאת בנימיין ממחאות כלח", על שם התנחאות המקבל בקבלת מתנה זו להיות יקר בעיני הנותן לכבדו בזה... והנה העניי טביתו ריקן ואן כידו שאומה להקריב ממנו קרבן, רק עלירית האיפה,

נא להפוך

חוק ב. קרבן מנחה

ויקרא (תשי"ב)

הערה: לאסור הקטרת שאר ודבש (פסוק י"א) ע' גליון ויקרא תש"ס.
למצות מליחת כל הקרבנות (פסוקים י"ג) ע' גליון ויקרא תשי"א.

א. שאלות מבנה וסגנון

- 1. השוה: פ' א': ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' סלת יהיה קרבנו
ד: וכי תקריב קרבן מנחה מאפה תבוא
ה': ואם מנחה על מחבת קרבנך
ו': ואם מנחת מרחשת קרבנך
הסבר את החלופין בין "וכי" לבין "ואם" בפסוקים אלה.
ענה לטאלה זו רק אחרי עיינך בפסוקים הבאים בפרשתנו:
פרק א' ב': אדם כי יקריב
ג': אם עולה קרבנו
י': ואם מן הזאן.
יד: ואם מן העוף...
פרק ד' ב': נפש כי תחטא...
ג': אם הכהן חמטיח יחטא...
יג': ואם כל עזת ישראל יחגו....

וכן עיין שמות כ"א ב - ה.

- 2. י"ד ואם תקריב מנחת בכורים לה' וי"י: הרי "אם" מסמט בלחון "כי"; שהרי אין זו רשות, שהרי במנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא חובה, וכן (במדבר ל"ו ד') "ואם יהיה הידובל לבני ישראל".

ראב"ע: רבים אומרים כי מלת "אם" - חיוב, ולפי דעתי אין צורך, כי החיוב הוא ראשית בכורים (ר"ל ראשית הפרי שבכר מחילה) ואין החיוב הבכורים (= להביא מנחת בכורים)
מלבי"ם: יקדוק מלה זו ("ואם" קשה מאד, אחר שפה מדובר במנחת העומר כקבלת הד"ל ויקרא כ"ג י"ד) והוא חובה. והוא מאמר בפני עצמו בלתי מחובר

והמעט הזה שבידו יביא את קרבן, יראה בזה גודל נייעתו יותר מן העשיר המביא
 פו; לכן על קרבן זה שהוא מעט מאד בכמותו הונח ולם: "קרבן מנחה".
 ט"ל: מנחה - עיקרו חרס "נזח", כמעט ריח נחוח", אע"פ שא"כ נתקבלה כאלו
 היא טרסית, ואמרו מנחה בנו"ן נחה, (כל כסוא נח), גם אמרו מנחות (המ"ח
 בטוא) כמו "מנחות", כאלו המ"ח טרסית.

1. מהו טרס המלה מנחה לפי הדעות הנ"ל, מה הן מעלותיה וחולשותיה של כל אחת מהן ואיזו נראית לך? (שים לב להבדל שבין דעות רנח"ן, הכוה"ק, א אע"פ שלחניהם הטרס אחד!)
2. הסבר את המלים המסומנות בקו בדברי המפרשים. הן דוגמה בלשון לאות טאינה טרסית ו"נתקבלה כאלו טרסית".

ג. ר' דוד הופמן בפרושו לויקרא "Leviticus" עמ' 89 דברו על מנחת המנחה: הגם שקרבנו של הבל (בראשית ד' ג-ד) העידה על דעותיו המשובחות, עם כל זה חרס אינו אלא מנחה, היינו דורו. הן אמנם הביא מצאנו ומבקר, אבל הבקר והצאן בעלי החיים לא סמלו בטבילו את חיי עצמו כמקובלים לבורא יתברך ותלויים בחסדו, אלא הורק חלק מקנינו, בהקבלה לקרבנו של קין שהביא מפרס אדמתו. נח טראה בשניו את חרבנו של עולם מלא טכות אלוקים ואו הצלת נפשו ע"י נס מן הסמים היה הראשון שהכיר שכל חיי מתנת אלוקים הם ומתקיימים ברצון הבורא ונתן בטוי לחויה זו ע"י קרבן נחמה, קרבן עולה, הדח הנזקק על המזבח כנפס חחי סמל את נפס האדם ואת חיי האדם, וע"י הבאת קרבנו ניתן בטוי להרגשת נח, טלא רק קניניו הח ברשות הבורא אלא כל כולו, נפשו ובשרו נחונים למי "אטר בידו נפס כל חי ורוח כל בשר איח".

- 1x. מהו ההבדל בין עולה למנחה לפי דעתו?
- 2xx. עיין רמ"ב ב' א' ד"ה ונפלי, העומדים דבריו בנווד לדברי ר' דוד הופמן או לא?
- 3x. החוכל לתת טעם אחר, למה הביא הבל מנחה ונח עולה?

למאמריה "לפנינו (כונתו לפסוקים א', ב', ה', ז') שמדברים כלם במנחת נדבה, היה לו לומר: "כי תקריב מנחת בכורים", לא מלת "ואם" חלא תצדק טה, לא מצד טהיא מלת חלוקה, - כי מאמר זה אינו חלוקה מן המאמר הכולל הקודם, - ולא מלת האפשרויות, אחר שהבאת מנחת העומר - חובה, ומפני קוטיה זו פירש הראב"ע, טיכול להביא מנחת בכורים טדהו נדבה, ולפי דעתו (טל הראב"ע) הוא חלוקה מן המאמר הקודם: אם מנחה על מחבת, ואם מנחת מרחסת, ואם מנחת בכורים טכולם נדבה, - אבל מלבד מה שהוא נגד דעת חז"ל המיוסדת בחכריות הכתובים, הוא נגד דקדוק הלשון ודרכיו! נסה להוכיח מתוך סגנון פסוקנו טדעת הראב"ע טפי יד' הוא "חלוקה מחמאמר הקודם" הוא "נגד דקדוק הלשון ודרכיו" ושלכן ברורי, חבפ' י"ד מתחיל ענין הדח העומד בפני עצמו.

ג. טפרא קמ"ח "ואם תקריב מנחת בכורים לה" (כ"י יד') ר' יהודה אומר: עתידה מנחת בכורים להפסק ולחזור, וכן הוא אומר (במדבר לטו ד') "ואם יהיה היוכל" - עתיד היוכל להפסק ולחזור. ר' מאיר אומר: "ואם תקריב מנחת בכורים" - זו מנחה באה חובה, יכול נדבה? כשהוא אומר (ופקרא כ"ג) "והבאתם את עומר דאחיה צירפט אל הכהן" - למה טאינה באה אלא חובה, אם כן למה נאמר "ואם" לומר: אם אתם מביאים אותה לרצון, מעלה אני עליכם כאלו נדבת הבאתם אותה, ואם אין אתם מביאים אותה לרצון - מעלה אני עליכם כאלו לא הבאתם אותה אלא לצורך עצמכם.

1. מה קטה לתנאים במלת "ואם" ואיך - לכאורה - היה לו לכתוב לומר?
2. כיצד מיטב ד' טמעון קטי זה וכמה טונה הוא עקרונית מר' יהודה?
3. במה דומה פסוק במדבר ל' ד' לפסוקנו?
- 4x. מה הרעיון הכלול בדברי ר' טמעון ע"י קרבנות חובה בכלל?
- 5xx. הרי דעיון זה טמוואו ד' טמעון מרמז בפסוקנו כחנ' טמה לנכ' בל קרבנות חובה, מה ראה הכתוב לטפוד לו דצק במנחת העומר?